

การถ่ายทอดความรู้เรื่องใช้หวัดนกผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

นางสาวถลันลลิต วัฒนรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์

คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ISBN 974-14-2572-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE TRANSFER OF KNOWLEDGE ABOUT AVIAN INFLUENZA
VIA PRINT AND ELECTRONIC MEDIA

Miss Lanlalit Watanarat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Communication Arts Program in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

ISBN 974-14-2572-4

Copyright of Chulalongkorn University

490108

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การถ่ายทอดความรู้เรื่องใช้ขวดนกผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

โดย

นางสาวลลันลลิต วัฒนรัตน์

สาขาวิชา

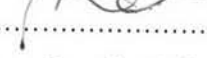
นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

อาจารย์ที่ปรึกษา

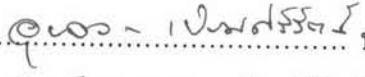
รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญลือ

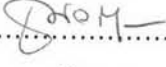

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิระโสภณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ เปรมศิริรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญลือ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปาริชาติ สถาปิตานนท์)

ฉัตรนลลิต วัฒนรัตน์ : การถ่ายทอดความรู้เรื่องโรคไข้หวัดนกผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์. (THE TRANSFER OF KNOWLEDGE ABOUT AVIAN INFLUENZA VIA PRINT AND ELECTRONIC MEDIA) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ธนวดี บุญลือ 176 หน้า. ISBN 974-14-2572-4.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับไข้หวัดนกและศึกษาการใช้จุดมุ่งใจในการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับโรคไข้หวัดนกผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งศึกษากระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคไข้หวัดนก ที่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 38 ชิ้น โดยใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิเคราะห์เนื้อหาข่าวสาร (Content analysis) ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview) ผู้จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าว จำนวน 5 คน

ผลการวิจัยพบว่าการจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคไข้หวัดนกผ่านสื่อทั้ง 8 ประเภท ได้แก่ แผ่นพับ/โบปปลิว, คู่มือ, จุลสาร, โปสเตอร์, สติกเกอร์, ซีดีรอม, เทปบันทึกเสียง และเว็บไซต์/อินเทอร์เน็ต มีวัตถุประสงค์คือเน้นการเฝ้าระวัง เพื่อให้ประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจ ไม่ตื่นตระหนก และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อไข้หวัดนก ตลอดจนเพื่อให้บุคลากรการแพทย์และสาธารณสุขได้รับความรู้ และสถานการณ์การระบาด เพื่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการโน้มน้าวใจมีการใช้จุดมุ่งใจโดยใช้ความกลัว, จุดมุ่งใจโดยใช้อารมณ์ และจุดมุ่งใจโดยใช้แรงจูงใจ รวมทั้งการใช้คำที่เข้าใจง่าย การเน้นข้อความที่สะดุดตา การใช้บุคคลที่น่าเชื่อถือทำหน้าที่สื่อสารกับสาธารณชน และการใช้สื่อผสม ทั้งนี้ ผู้จัดทำสื่อมีการดำเนินงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และองค์การยูนิเซฟ ไทยแลนด์

ภาควิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
สาขาวิชาประชาสัมพันธ์
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิสิต.....ฉัตรนลลิต วัฒนรัตน์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ธนวดี บุญลือ.....

4785253228 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD: TRANSFER OF KNOWLEDGE / AVIAN INFLUENZA / PRINT / ELECTRONIC MEDIA

LANLALIT WATANARAT : THE TRANSFER OF KNOWLEDGE ABOUT AVIAN INFLUENZA VIA PRINT AND ELECTRONIC MEDIA. THESIS ADVISOR : THANAWADEE BOONLUE, Ph.D., 176 pp. ISBN 974-14-2572-4.

The Purpose of this research is to analyze form and message content of print and electronic media in transferring Avian Influenza knowledge as well as to explore the appeals used in presenting Avian Influenza related matters via 38 pieces of print and electronic media. The officers from the Ministry of Public Health and Ministry of Agriculture and Cooperatives who involved in producing those educational materials were also indepth interviewed to study the media management.

The findings reveal that the entire 8 categories of published materials covering brochures, manuals, booklets, posters, sticker, CD ROMs, cassettes and internet websites emphasized on a close surveillance and on motivating people's awareness of the spread of the Avian Flu to make the general public understood the situation, knowledgeable and decrease panic as well as to encourage proper hygienic practices to suppress the contagion. Medical and public health workers were informed about current situation and the proper measures in order to work efficiently.

In terms of motivating the proper practices, several appeals were used, i.e. fear, emotional and motivational appeals. Several communication cues are used such as credible person as communicators, simple and easily understood message, words or phrases that are catchy to eyes and ears and mire media. There is coalition among Ministry of Public Health, Agriculture and Cooperatives and the UNICEF for the effective operation.

Department Public Relations

Student's signature... *lanlalit Watanarat*

Field of study Development Communication Advisor's signature... *Thanawadee B*

Academic year 2006

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้อาจไม่เสร็จสมบูรณ์ได้อย่างแน่นอน ถ้าผู้วิจัยไม่ได้รับความกรุณาอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญลือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโฆษิต ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. ปารีชาติ สถาปิตานนท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่มีได้เพียงแต่สละเวลามาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ แต่ร่วมให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ อันมีค่า รวมถึงข้อติชมที่ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้สละเวลาให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ อาทิ คุณชูเกียรติ จิตต์ว่องไว นักวิชาการเผยแพร่ 8 กองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข คุณพรธิดา พัดทอง ผู้ช่วยโครงการฝ่ายสารนิเทศ องค์การยูนิเซฟ ไทยแลนด์ คุณมนต์ชัย รัตนเศวตศักดิ์ นักวิชาการสาธารณสุข 7 หัวหน้ากลุ่มเผยแพร่ สำนักงานเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และ สัตวแพทย์หญิงปราณี พาณิชย์พงษ์ นายสัตวแพทย์ 8 วช. ส่วนควบคุมโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน สำนักควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์ และผู้ที่ให้สัมภาษณ์ท่านอื่นที่มีได้เอ่ยนาม ทำให้ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์สำหรับกาทำวิจัยครั้งนี้อย่างมาก

ขอขอบคุณพี่อัมพร เจ้าหน้าที่ภาคประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พี่ๆ น้องๆ ที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และกองประชุม บริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.) ที่คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจกันตลอดมา โดยเฉพาะน้องเอ็ม นักศึกษาฝึกงาน (ทอท.) และคุณโจ๊กที่เป็นกำลังสำคัญในการผลิตงานในครั้งนี้ และที่ลืมไม่ได้คือ พี่ปอ น้องเน็ด น้องต๊อบ สำหรับความช่วยเหลือที่ให้ผู้วิจัยอย่างมาก

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้มีพระคุณต่อผู้วิจัยคือ คุณพ่อ และคุณแม่ ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้เข้าศึกษาหลักสูตรมหาบัณฑิตหลักสูตรนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ผ่านความมูมานะ ความอดทน ความยากลำบาก ความท้อแท้ แต่ในที่สุดสิ่งที่ตามมาคือความสำเร็จ ผู้วิจัยขอยกความสำเร็จของวิจัยนี้ให้กับผู้ที่ให้ความช่วยเหลือตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1	บทนำ.....1
	ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....8
	ขอบเขตของการวิจัย.....9
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....9
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....10
2	แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....11
	ทฤษฎีการถ่ายทอดความรู้ของเดวิด เบอริโล.....11
	แนวคิดเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์เพื่อแก้ไขภาวะวิกฤต.....13
	ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ.....17
	ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการพัฒนาประเทศ.....24
	แนวคิดเรื่องการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล.....25
	แนวคิดเรื่องการใช้สื่อเพื่องานประชาสัมพันธ์.....28
	แนวคิดเรื่องเครื่องมือการสื่อสาร.....31
	สิ่งพิมพ์เพื่อการพัฒนา.....33
	การวิเคราะห์เนื้อหา.....39
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....44
3	ระเบียบวิธีวิจัย.....49
	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....49

สารบัญ

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ.....	53
4 ผลการวิจัย.....	55
ส่วนที่ 1.....	69
ส่วนที่ 2.....	77
ส่วนที่ 3.....	90
ส่วนที่ 4.....	95
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	105
สรุปผลการวิจัย.....	105
อภิปรายผล.....	123
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	129
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป.....	130
รายการอ้างอิง.....	131
ภาคผนวก.....	134
ภาคผนวก ก.....	135
แผ่นพับ/ใบปลิว.....	136
คู่มือ.....	146
จุลสาร.....	156
โปสเตอร์.....	159
สติ๊กเกอร์.....	166
เว็บไซต์/อินเทอร์เน็ต.....	168
ซีดีรอม.....	170
เทปบันทึกเสียง.....	172
ภาคผนวก ข.....	174
แนวคำถามสัมภาษณ์.....	175
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	176

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงรูปแบบแผ่นพับ/ใบปลิว.....	79
ตารางที่ 2 แสดงรูปแบบแผ่นพับ/ใบปลิว (ต่อ).....	80
ตารางที่ 3 แสดงรูปแบบคู่มือ.....	81
ตารางที่ 4 แสดงรูปแบบจุลสาร ไปสเตอร์.....	82
ตารางที่ 5 แสดงรูปแบบสติ๊กเกอร์ เว็บไซต์/อินเทอร์เน็ต.....	83
ตารางที่ 6 แสดงรูปแบบซีดีรอม เทปบันทึกเสียง.....	84
ตารางที่ 7 แสดงวัตถุประสงค์ต่อกลุ่มเป้าหมายของสื่อ.....	102
ตารางที่ 8 แสดงรูปแบบแผ่นพับ/ใบปลิว.....	110
ตารางที่ 9 แสดงรูปแบบแผ่นพับ/ใบปลิว (ต่อ).....	111
ตารางที่ 10 แสดงรูปแบบคู่มือ.....	112
ตารางที่ 11 แสดงรูปแบบจุลสาร ไปสเตอร์.....	113
ตารางที่ 12 แสดงรูปแบบสติ๊กเกอร์ เว็บไซต์/อินเทอร์เน็ต.....	114
ตารางที่ 13 แสดงรูปแบบซีดีรอม เทปบันทึกเสียง.....	115

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
แผนภาพประกอบที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่ 1.....	64
แผนภาพประกอบที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 2.....	65
แผนภาพประกอบที่ 3 ยุทธศาสตร์ที่ 3.....	66
แผนภาพประกอบที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่ 4.....	67
แผนภาพประกอบที่ 5 ยุทธศาสตร์ที่ 5.....	68
แผนภาพประกอบที่ 6 สื่อประเภทต่างๆ.....	78
แผนภาพประกอบที่ 7 แผ่นพับ/ใบปลิว.....	86
แผนภาพประกอบที่ 8 โปสเตอร์.....	86
แผนภาพประกอบที่ 9 โปสเตอร์.....	87
แผนภาพประกอบที่ 10 คู่มือ.....	87
แผนภาพประกอบที่ 11 สติกเกอร์.....	88
แผนภาพประกอบที่ 12 เว็บไซต์.....	88
แผนภาพประกอบที่ 13 เว็บไซต์.....	89
แผนภาพประกอบที่ 14 เว็บไซต์.....	89
แผนภาพประกอบที่ 15 เว็บไซต์.....	90
แผนภาพประกอบที่ 16 แสดงเครือข่ายการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข.....	101